

UTJECAJ RAZVODA NA DJECU

preuzeto iz katoličkog časopisa „Ljubite jedni druge“

Odgovara i uređuje: vlč. Hrvoje Poljak,

župnik župe sv. Filipa i Jakova ap.

NOVI VINODOLSKI

Nije Bog zabranio rastavu jer nam je htio otežati život. Bog je za nas predvidio sreću u bračnom zajedništvu. Stoga razvod predstavlja trganje „jednog tijela“ koje čine muž i žena. Nije čudo da nakon takvog trganja rane bole do kraja života.

Dvije Amerikanke, *Judith S. Wallerstein* i *Sandra Blakeslee*, provele su vrlo opsežno istraživanje među osobama koje su prošle razvod i njihovom djecom. Htjele su vidjeti polazi li ljudima za rukom srediti svoj život i uspijevaju li iskoristiti „drugu priliku“. Ispitivanje je obuhvatilo osobe koje su bile razvedene najmanje 10 godina jer su znanstvenice očekivale da „vrijeme liječi rane“ i da ispitanici imaju već nove živote koji su im donijeli nove probleme i radosti. Ipak, pokazalo se da stvarna slika nije nimalo idilična. Duhovne rane bile su toliko duboke da mnogi čak nisu ni željeli sudjelovati u intervjuima niti ispunjavati ankete. S obzirom na takvo stanje stvari, američke znanstvenice produljile su ispitivano razdoblje na minimalno 25 godina od rastave. I što se pokazalo?

Njihova zajednička knjiga *Druga šansa* započinje pričom 31-godišnjeg muškarca koji je imao 6 godina kada su se njegovi roditelji razveli: „**Kada bih krenuo o tome razmišljati, sigurno bih bez prestanka o tome razmišljao. I sigurno ni o čem drugom ne bih mogao razmišljati. Zato uopće ne razmišljam o tome.**“

Wallerstein i Blakeslee pišu: „**Još 80. godina 20. st. živjeli smo u komfornoj iluziji da je razvod samo privremena kriza, da se djeca brzo prilagode i da se, nakon godinu, najviše dvije, svaki član razvedene obitelji smiri i život teče dalje. Mislile smo da je razvod samo određena 'promjena' te da i majka i otac i djeca sigurno nadvladaju krizu i započnu nov, bolji život: da odrasli ne ponavljaju pogreške od ranije i da je djeci bolje jer je barem jedan roditelj sretan.**

No, naša su istraživanja uzdrmala same temelja takvih prijašnjih optimističnih uvjerenja. Žene, muškarci i djeca s kojima smo razgovarale, uvijek su duboko proživljavali razvod pa i deset, petnaest godina kasnije. (...) Naša najtužnija otkrića tiču se djece. Makar su na različite načine pokušavali izaći na kraj s iskustvom rastave roditelja, ipak sve im je ostalo živo u sjećanju. Prema našem ispitivanju, djeca nikada nisu zaboravila dan kada je jedan roditelj napustio dom; sjećala su se čak i osjećaja koji ih je tada pratio – kao da im se srušio čitav svijet.“

Judith Wallerstein (1921.- 2012.) je bila poznata spisateljica, znanstvenica i psihologinja koja je pokrenula 25 godišnje istraživanje o utjecaju razvoda roditelja na njihovu djecu. U svom istraživanju pratila je 131 dijete (od 3- 18 godina) iz 60 rastavljenih obitelji, intervjuirajući ih svakih pet godina. Osnovala je i centar za savjetovanje i obrazovanje bračnih parova koji su bili pred rastavom. Judith je dobitnica mnogih visokih priznanja i nagrada. U svom spisateljskom radu napisala je i 4 bestsellera o braku, obitelji i djeci.

Znanstvenice upozoravaju na glavne rezultate provedenih ispitivanja prema kojima „**samo manji broj odraslih uspijeva predvidjeti kakav će im biti život nakon razvoda i da je on najčešće teži i kompliciraniji nego su bili u stanju i zamisliti. (...) Ali, ljudi koji se razvode u uvjerenju su da mogu nadvladati vlastitu nesreću. No, doživljavaju takva iskustva kakva nikada ranije nisu imali i koja im je teško razumjeti.**“ Iako mnogi od njih teško izlaze na kraj s tim nutarnjim razdiranjima, najteža sudbina sustiže djecu. „**Za obitelj s djecom, razvod je neusporediv s bilo čim drugim. Na određeni način, može ga se usporediti sa smrtnim slučajem u obitelji ili gubitkom bliske osobe.**“

Dalje navode: „**U većini kriznih situacija, poput potresa, požara, roditelji instinktivno spašavaju svoju djecu i pokušavaju ih prenijeti na sigurno. No, kod razvoda očevi i majke odvrćaju svoju pažnju od djece i postaju zaokupljeni prvenstveno svojim vlastitim problemima.**“

Sandra Blakeslee (rođ. 1943.) radi već preko četrdeset godina kao dopisnik za poznate američke novine *The New York Times*. Znanstvena je spisateljica koja je specijalizirala neuroznanost (disciplina koja se bavi ljudskim mozgom i živčanim sustavom). U svom dugogodišnjem znanstvenom radu proučavala je posebno odnose u obiteljima te utjecaju razvoda na djecu. Suradivala s Judith Wallerstein i zajednički su objavili nekoliko knjiga na tu temu.

Rezultati ovih istraživanja razbili su brojne mitove vezane za razvod. Često se roditelj koji traži razvod opravdava razlogom da će sreća i zadovoljstvo ostvareni u novoj vezi donijeti sreću i njihovom djetetu iz prvoga braka. Wallerstein odlučno tvrdi: **„Nažalost, to se ne slaže s mojim iskustvom. Istina je da je nesretnom roditelju teško biti dobar roditelj – osjećaj vlastite nesreće i nezadovoljstva može naimo oslabiti njegovu brigu za djecu i sposobnost shvaćanja njihovih potreba. No to ne znači da će sretan ili sretnije odrastao čovjek – žena ili muškarac – automatski biti i bolji roditelj. Ta atraktivna teorija ne odgovara stvarnim odnosima između roditelja i djece.“**

Zatim iznosi iznimno važno zapažanje po kojem se roditelji **„ne moraju slagati u načinu rješavanja problema, ali da bi se trebali uvijek slagati da rješenja postoje. Djeca mogu biti sretna čak i onda kada brak ne pruža sreću jednome ili oboje roditelja.“**

Kao što se da vidjeti, kada bi se roditelji više brinuli o sreći svoje djece nego o vlastitoj, sigurno bi našli rješenje svojih problema – a rješavanjem bračnih problema našli bi onu sreću koju toliko traže. Sreća se naimo temelji na životu u skladu s vlastitom prirodom i u skladu s Bogom koji nas je tom prirodom obdario. Ako je Bog sjedinio muškarca i ženu u neraskidiv vez ženidbe, onda svaka izvanbračna veza može dati jedino trenutačnu radost i ugodu i privid sreće – dok u stvarnosti vodi u vječnu smrt.

Gospodin Isus objasnio je to na vrlo jednostavan način: ***Tko otpusti svoju ženu pa se oženi drugom, čini prema prvog preljub. I ako žena napusti svoga muža pa se uda za drugoga, čini preljub.*** (Mk 10, 11-12) U Lukinu Evanđelju to glasi još jasnije: ***Tko god otpusti svoju ženu pa se oženi drugom, čini preljub. I tko se god oženi otpuštenom, čini preljub.*** (Lk 16, 18) A taj „tko god“ jest doista – svaki. Bez iznimke. A kada znamo da je preljub smrtni grijeh trebali bismo shvatiti da on ne može donijeti istinsku radost.

O tome je još i kralj Salomon govorio: ***Jer s usana žene preljubnice kaplje med i nepce joj je glađe od ulja, ali je ona naposljetku gorka kao pelin, oštra kao dvosjekli mač. Njene noge silaze k smrti, a koraci vode u podzemlje. Ona ne pazi na put života, ne mari što su joj staze kolebljive.*** (Izr 5, 3-5) Neda se zaniijekati: Bog ima pravo kada nas opominje poradi preljuba i razvoda. Tako i Wallerstein i Blakeslee, makar daleko od katoličkog učenja, nakon provedenih temeljitih istraživanja zaključuju: ***„Djeca gube nešto fundamentalno za svoj vlastiti razvoj – strukturu obitelji. Ona postaje ruševina po kojoj se onda djeca uspinju na više razine razvoja, od dojenačke dobi do zrelosti.“***

Poželjno je na ovom mjestu citirati onu poznatu izreku Jacka Pulikowskog: ***„Najbolje što otac može dati svojoj djeci je doživotna, vjerna i čista ljubav prema njihovoj majci.“*** Wallerstein, na temelju višegodišnjih istraživanja govori to isto na drugačiji način: ***„Razvod je najgori osjećaj krivice koji možete nanijeti svome djetetu.“*** Roditelji se ipak razvode, ne obraćajući pažnju na djecu. Autorice sukladno tome ističu: ***„Djecu, u bilo kojoj dobi, prati silan osjećaj odbačenosti jer se njihovi roditelji razvode. (...) Djeca se ljute na roditelje, na kršenje nepisanih pravila roditeljstva prema kojima se roditelji trebaju posvetiti djeci, a ne očekivati to od njih. (...) Gorčinu prati i osjećaj nemoći. Djeca se osjećaju kao da ih se ne sluša i da nisu u stanju utjecati na događaje od tolike važnosti za njih.“***

Kada bi se roditelji vodili dobrom svoje djece, potrudili bi se pod svaku cijenu izbjeći razvod. ***„Kod djece se, prilikom razvoda, često javlja i osjećaj da raspad njihove obitelji nije konačan i da se sve još može popraviti“*** – primjećuju znanstvenice. ***„Kod djece, u temeljima te neprestano tinjajuće nade za pomirenjem roditelja, uvijek leži snažna potreba razmišljati o majci i ocu kao o onima koji se uzajamno ljube i koji su međusobno nedjeljivi. (...) Djeca ne vide razvod kao drugu, novu priliku. Osjećaju da zauvijek gube svoje djetinjstvo. Ona plaćaju cijenu razvoda.“*** Djeca razočarana preklinju roditelje: ***„Budite jedno!“***...

Isus je rekao: ***Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja.*** Prorok Malahija naviješta: ***Jer ja mrzim otpuštanje žena – govori Gospodin, Bog Izraelov – i onog koji nevjerom haljine svoje kalja – govori Jahve nad vojskama! Poštujte dakle život svoj, ne budite nevjerni!*** (Mal 2, 16) Sveti Pavao jasno piše: ***A oženjenima zapovijedam, ne ja, nego Gospodin: žena neka se od muža ne rastavlja – ako se ipak rastavi, neka ostane neudana ili neka se s mužem pomiri – i muž neka ne otpušta žene.*** (1 Kor 7, 10-11) Što bismo još trebali čuti i vidjeti da nas uvjeri da razvod nije rješenje problema?

Molitva za obitelji

**Vapimo tebi, o Majko naša, Velika Gospo!
Čuvaj nam obitelji naše jer zlo napada i razara.**

**Čuvaj nam djecu i mlade, očeve i majke,
da grijeh i razvratnost ne razaraju brakove.**

**Majko i Kraljice obitelji, izmoli od svog Sina Isusa Mir i Ljubav i Blagoslov u
obitelji! Sačuvaj nam obitelji u slozi i ljubavi!**

**Marijo Majko, zaustavi rastave i razdore u obiteljima da ne bi djeca trpjela,
patila i da se ne bi od tvoga Sina udaljila. A one obitelji koje su doživjele slom i
rastavu, molim te, Majko Marijo, utočiste grešnika, za njihovo obraćenje i
duhovnu obnovu. Posebno te molim za djecu rastavljenih roditelja.**

**Marijo Majko, budi im Majka ti, onoj djeci koja su od majke ostavljena a žive s
ocem. Majko, zaštiti djecu i vodi, budi s onom djecom koja nisu s ocem da
shvate i vjeruju da imaju Oca koji je na nebesima a koji je i s njima uvijek u svim
trenucima. Marijo Majko, koja si dušom i tijelom uznesena na Nebo,
koja znaš šta je bol, čuvaj i štiti djecu svoju!**

**Velika Gospo, oslobodi i obrati očeve i majke da se na pravi put vrate.
Moli Majko, moli da se vrate tvome Sinu. Moli Majko, da se s Bogom pomire i
da se Božansko Milosrđe na njih izlije! Dovedi ih Majko Milosrđa do pravog
iskrenog pokajanja, obraćenja tvome Sinu Isusu i konačnog spasenja po Isusu
koji je visio za sve na Križu.**

Amen. Aleluja!

*Molitva po nadahnuću Jozefine Glasnović,
na Veliku Gospu u Crikvenici, 15.08.2017.*